

לקוטי אמרים

סה

מ"מ הנהות
והערות קצרות רצט

מ"ש הכתוב (משלי כז'
יט' "האדם לאדם". וכ"ה
לקו"ת זאת חנוכת ס"ג
וסוף ב' דלבבתני. אבל
גם תו"א חייב אינש הב'
ס"ד הוא "האדם אל
האדם").

פרק מז ויש דרך ישר לפני איש שוה לכל נפש
וקרוב הדבר מאד מאד לעורר
ולחאיר אור האהבה התקועה ומסותרת בלבו להיות
מאירה בתוקף אורה כאש בוערה בהתגלות לבו ומוחו
למסור נפשו לה' וגופו ומאודו בכל לב ובכל נפש ומאד
מעומקא דלבא באמת לאמיתו ובפרט בשעת ק"ש
וברכותיה כמו שיתבאר. והוא כאשר ישים אל לבו
מ"ש הכתוב' כמים הפנים לפני כן לב האדם אל האדם
פי' כמו שכדמות וצורת הפנים שהאדם מראה במים כן
נראה לו שם במים אותה צורה עצמה ככה ממש לב
האדם הנאמן באהבתו לאיש אחר הרי האהבה זו
מעוררת אהבה בלב חברו אליו ג"כ להיות אוהבים
נאמנים זה לזה בפרט כשרואה אהבת חברו אליו.

לקוטי פירושים

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים

מ"ש הכתוב: במשלי כז' יט': "האדם לאדם".
וכן הוא בלקו"ת נשא ד"ה זאת חנוכת המזבח ס"ג
ושה"ש סוף ביאור דלבבתני (ולא כמ"ש כאן
"האדם אל האדם"). אבל גם בתו"א מג"א ד"ה
חייב אינש הב' ס"ד הוא "האדם אל האדם".

(1 ראה גם "הערות ותיקונים בדא"פ" כאן: כ"ה גם
בתו"א צח, ד. ובכתוב (משלי כז, יט) לאדם, וכ"כ
בלקו"ת נשא (כט, א) שה"ש (לא, ד).

כמבואר בהמשל באריכות כו "כ דרגות: (1 שוים במעלה, מלך (2 גדול (3 ורב, ובקצה השני (2 הדיוט (3 ונבזה
(4 ושפל וכו' וכו'.

(שיעורים בספר התניא ע' 621)

פירוש כו': תיבת "פירוש" (שאחר הפסוק כמים הפנים וגו') היא לשלול הפי' הפשוט – ועצ"ע איך ליישב
הפירוש שבתניא בכתוב – כי:

ענינו דספר משלי הוא ככתוב בתחלתו: "לדעת חכמה ומוסר גו'" – ללמד מוסר ואיך להתנהג וכו', ובמילא
גם כתוב זה פירושו הוראה – שכמים הפנים לפני כן (צריך להיות) לב האדם אל האדם, ולא לשלם רעה תחת
טובה וכיו "ב. וכמו בשארי מוסרי ספר משלי – מהם כמה שבקל יוכל לקיימם, וכמה מהם שצ"ל דוקא עבודה
קשה בהם. ואין כל ראי' כלל לנדו "ד.

ומפרש אדה"ז הפירוש שהדמיון "כמים" הוא בכל הפרטים, שכמו שכמים הפנים לפני – ואי אפשר אחרת,
כי זהו בטבע, כן "טבע הנהוג במדת כל אדם" (ואפי' לעבודה קלה אין זקוק – ורק שימת לב לזה, משא"כ
כשחושב בענין אחר שאי אפשר לחשוב ב' מחשבות).

לפירוש אדה"ז, הפירוש וההוראה י"ל בדא"פ: כיון שבטבע כמים גו' כן לב גו' – עליו להשתדל ביותר
באהבתו (כיון שע"ז יפעול גם בחבירו) ואפילו אם לעת עתה חברו שונאו – ג"כ ינסה כו'. וראה אגה"ק סו "ס
ב'.

(שם ע' 622 הערה 2)

(1 מענה על שאלה מדוע מפסיק אדה"ז בפרק מ"ה – בעבודה שמצד מדת התפארת – בין אופני העבודה שמצד אהבה, שהרי גם האהבה
דכמים הפנים (בפריקין) הוא אופן דהתעוררות אהבה. והאם יש מקום לומר שזהו מפני שעד כאן דיבר באופנים שאמר עליהם שהם "קרוב מאד",
וכאן מדבר באופן שהוא קרוב "מאד מאד". וזה גופא דורש ביאור, איך הוא קרוב מאד מאד – מאחר שיש צורך להתבונן בכמה ענינים של
גדולתו ית', והצורך בכל הצמצומים כו' (המור"ל). (2 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סע"ג בקו"א ג'.

כפולה ומכופלת (ע"ל פל"ג). לבו כלב האבן מסמס (ע"ד ש"ב יז' י). כלב האבן (נזכר יחזקאל יא' יט', לו' כו'). ותשתפך נפשו כמים (ע"ד). ככה"ד – הזה (ש"ב ז' יז'). לגדולתו א"ח (תילים קמה' ג'). מזה"ק (לדוגמא:). והאריז"ל (לדוגמא:). אין קץ ותכלית כו' אין מספר (צ"ע אפ"ל בל"ג כיון דאלף אלפין מספר גדוד א'. עיין ס' החקירה ח"ג פ"ג וש"נ ג"כ למו"נ הקדמה לח"ב ס"א ב'. לקו"ת גסחא). וכמ"ש בגמרא (חגיגה יג: בהיפוך סדר הכתובים ובשינוי ל'. ז"ל הש"ס:

והנה זהו טבע הנהגו במדת כל אדם אף אם שניהם שוים במעלה ועל אחת כמה וכמה אם מלך גדול ורב מראה אהבתו הגדולה והעצומה לאיש הדיוט ונבוה ושפל אנשים ומנוול המוטל באשפה ויורד אליו ממקו' כבודו עם כל שריו יחדיו ומקימו ומרימו מאשפתו ומכניסו להיכלו היכל המלך חדר לפנים מחדר מקום שאין כל עבד ושר נכנס לשם ומתייחד עמו שם ביחוד וקירוב אמיתי וחיבוק ונישוק ואתדבקות רוחא ברוחא בכל לב ונפש עאכ"ו שתתעורר ממילא האהבה כפולה ומכופלת בלב ההדיוט ושפל אנשים הוזה אל נפש המלך בהתקשרות הנפש ממש מלב ונפש מעומקא דלבא לאין קץ. ואף אם לבו כלב האבן המס ימס והיה למים ותשתפך נפשו כמים בכלות הנפש ממש לאהבת המלך: והנה ככל הדברים האלה וככל החזיון הוזה גודל יתר מאד בכפלי כפליים לאין קץ עשה לנו אלהינו כי לגדולתו אין חקר ואיהו ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ונדע מזה"ק והאר"י ז"ל ריבוי ההיכלות והעולמות עד אין מספר ובכל עולם והיכל ריבוא רבבות מלאכים לאין קץ ותכלית. וכמ"ש בגמ' כתיב היש מספר לגודלו וכתוב אלף אלפין ישמשוניה וריבו

כתוב א' אומר אלף – יקומון וכתוב א' אומר היש מספר לגודו . . . אלף אלפין ישמשוניה מספר גדוד א' ולגודו אין מספר. דהנה בסוגית הש"ס שם מיישב פסוקים תמוהים בעניני המרכבה. ולכן הקדים פסוק דאלף גו' דגם מצ"ע תמוה דמגביל

מ"מ, הנהגות והערות קצרות – עם פענוחים

<p>כפולה ומכופלת: עיין לעיל פל"ג בהערה ד"ה שמחה².</p> <p>לבו כלב האבן מסמס: ע"ד שמואל-ב יז' י ("לבו כלב הארי המס ימס").</p> <p>כלב האבן: נזכר ביחזקאל יא' יט', לו' כו'. ותשתפך נפשו כמים: ע"ד .</p> <p>ככל הדברים – הוזה: שמואל-ב ז' יז'. לגדולתו אין חקר: תילים קמה' ג'. מזה"ק: לדוגמא: .</p> <p>והאריז"ל: לדוגמא: .</p> <p>אין קץ ותכלית כו' אין מספר: צ"ע איך אפשר להיות בלי גבול כיון דאלף אלפין מספר גדוד א'. עיין ספר החקירה ח"ג פ"ג, וש"נ ג"כ למו"נ הקדמה לח"ב ס"א ב'. לקו"ת ג' (במדבר) סח, א³.</p>	<p>מ"מ, הנהגות והערות קצרות – עם פענוחים</p> <p>וכמ"ש בגמרא: חגיגה יג, ב – בהיפוך סדר הכתובים ובשינוי לשון:</p> <p>זה לשון הש"ס: "כתוב אחד אומר אלף אלפין ורבו רבון קדמוהי יקומון, וכתוב אחד אומר היש מספר לגודו . . . (ומשני) אלף אלפין ישמשוניה מספר גדוד אחד, ולגודו אין מספר". וכאן הוא בהיפך סדר הכתובים (שמקדים הפסוק "היש מספר"), ובשינוי לשון ("כתיב" במקום "כתוב אחד אומר").</p> <p>והביאור – דהנה, בסוגית הש"ס שם מיישב פסוקים תמוהים בעניני המרכבה. ולכן הקדים פסוק ד"אלף גו", דגם מצד עצמו תמוה דמגביל</p>
--	--

מספר וגו', אלא שהוא נק' בגדר מספר, מפני שהוא מפורד ומפורד לחלקים ויכול לחול עליו שם מספר, אבל אינו מספר ממש, כי לא יספר מרוב, כמשל חול הים אשר לא יספר מרוב, רק הוא בגדר ובחי' מספר מפני שמפורד לחלקים, וכיון שכל חלק נפרד ונבדל לעצמו יחול עליו שם מספר". – וראה גם "לקוטי פירושים" כאן.

(2) לעיל ע' רה. 3) בספר החקירה שם (לא, א): "כל גשם בהכרח הוא בעל תכלית, דאל"כ יתחייב . . . שמשני בעלי תכלית יתקבל מהם דבר שהוא בלתי בעל תכלית". ובלקו"ת שם – בענין מספר בני אשר לא ימד ולא יספר: "בחי' מספר הזה אינו מספר ממש כדכתיב היש

רבבן קדמוהי גו' ומשני אלף אלפין וכו' מספר גרוד אחד אבל לגרודיו אין מספר וכולם קמיה כלא ממש שני סותרו. משא"כ כאן

שכונתו להביא ראי' על הרבוי עד אין תכלית, הקדים כתוב דהיש מספר דמפורש כתוב הוא כן. ואח"כ הכתוב דאלף גו' דכל גרוד בפ"ע ג"כ רבוי עצום הוא. ובפרט דהיש מספר מוקדם לאלף כו' דאיוב קודם לדניאל (ב"ב יד:). וכ"מ גם בחגיגה מדקאמר כאן בזמן שב"ה כו'. – ומטעם זה הקדים ג"כ בתו"א רד"ה כי כאשר השמים וד"ה ויהי מקץ הב' ס"ב פסוק דהיש מספר משא"כ בביאור ר"פ במדבר דקאי אמחנה מיכאל קפ"ה אלף הקדים אלף גו'. – והאריך בפרקין להביא גם הכתובים, דבדרך אגב מוכח גם בקרא, נוסף על זה"ק כו' רבוי העולמות. ואולי מפ"ז נקט ג"כ כתיב – ל' דניחותא ג"כ – ולא כתוב א' אומר ל' דקושיא בלבד). **כתיב היש (איוב כה' ג').** ו**כתיב אלף (דניאל ז' י').** קדמוהי כו' (קיצר רק תיבת יקומו. "גו"?). **אלפין וכו' (כהערה שלפ"ז).**

לקוטי פירושים

אלף אלפין וכו' מספר גרוד אחד אבל לגרודיו אין מספר: מזה שהבל"ג מתקבץ (שטעלט זיך צוזאמען) מבעלי מספר וגבול, הוכחה, שהחילוק בין בל"ג לגבי גבול אינו מוכרח להיות גם באיכות, וגם בל"ג אפ"ל בגדר השגת הנבראים (ודלא כהמוכיחים להיפך מהמבואר בכ"מ בדא"ח שערך האחד ואלף אלפים ורבוה רבבות לגבי הבל"ג שוה הוא וכו'). וכן המוחש מוכיח: לכל אדם יש מושג בעוה"ז הגשמי וחומרי, אף שמספר העולמות הוא בל"ג, וכולם נקראים בשם עולם, היינו שיש בהם צד השוה.

ואין לזה סתירה מהמובא בכ"מ שאי אפשר להיות בלתי בעל גבול מתקבץ מבעלי גבול – כי זהו רק מצד הנבראים, אבל במקום שמתערב ושייך כח הבורא, הרי נעשה הדבר אפשרי מצד הבורא, ולכן זה גופא משמש הוכחה על כח הבורא בנבראים. ראה דרך אמונה ח"א פ"ג (שכנראה חוזר במקצת ממ"ש בפ"ב, ואכמ"ל). ועצם התואר גבול ובל"ג זהו שייך לכמות, או בלשון החוקרים למאמר הכמה ולא למאמר האיק.

(לקוטי ביאורים בספר התניא ע"י רפד)

(3) סהמ"צ להצ"צ מצות האמנת אלקות פי"א. ועיין ספר החקירה.

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים מספר משרתיו של יוצר בראשית, ועאכו"כ שכתוב שני – "היש מספר לגרודיו" – סותרו.

משא"כ כאן שכונתו להביא ראי' על הרבוי עד אין תכלית – הקדים כתוב ד"היש מספר" דמפורש כתוב הוא כן, ואח"כ הביא הכתוב ד"אלף גו'", דכל גרוד בפני עצמו ג"כ רבוי עצום הוא. ובפרט דהפסוק "היש מספר" (באיוב) מוקדם לפסוק "אלף כו'" (בדניאל), דאיוב קודם לדניאל (ב"ב יד, ב. וכן משמע גם בחגיגה, מדקאמר "כאן בזמן שבית המקדש קיים כו'", היינו, שהפסוק דאיוב הוא בזמן שביהמ"ק, משא"כ הפסוק דדניאל הוא בזמן שאין ביהמ"ק קיים⁴, "שנמעטה פמליא של מעלה").

– ומטעם זה הקדים ג"כ בתו"א (רד"ה כי כאשר השמים⁵ וד"ה ויהי מקץ הב' ס"ב⁶) הפסוק ד"היש מספר", כיון שמדבר על גודל הרבוי כו'. משא"כ בביאורי הזהר⁷ (ר"פ במדבר) דקאי א"מחנה מיכאל קפ"ה אלף", הקדים הפסוק "אלף גו'", שזהו מספר גרוד א' –

והאריך בפרקין להביא גם הכתובים, דבדרך אגב מוכח גם בקרא – נוסף על מה ש"נודע מזהר הקדוש כו'" – רבוי העולמות.

ואולי מפני זה נקט ג"כ "כתיב" – שהוא לא רק לשון קושיא, אלא לשון דניחותא ג"כ – ולא "כתוב אחד אומר", שהוא לשון דקושיא בלבד.

כתיב היש: איוב כה' ג'.

וכתיב אלף: דניאל ז' י'.

קדמוהי כו'⁸: בהוספת "כו'" – קיצר ולא העתיק רק תיבת "יקומו". אולי צ"ל: "גו"??.

אלפין וכו': כהערה שלפני זה (שבהוספת "וכו'" קיצר ולא העתיק רק תיבת "ישמשוני". ואולי צ"ל: "וגו"?)

(4) "בימי דניאל כבר חרב הבית" (פרש"י). (5) א, ד. (6) לא, ד. (7) לאדמו"ר האמצעי (פה, א). (8) כ"ה ("כו") בדפוס התניא שלפנינו. ובמהדורא זו תוקן ע"פ מ"ש ב"הערות ותיקונים בדא"פ". (9) להעיר שב"הערות ותיקונים בדא"פ" תיקון רק "כו'" (שלאחרי תיבת "קדמוהי", ולא "וכו'" שלאחרי תיבת "אלפין").

כנ"ל באריכות (פ' מג').
 וכולם שואלים כו' ועונים
 כו' (נוסח כתר. לעיין
 המקורים באבודרהם
 וכו'). ממצרים ערות
 הארץ (בערה"כ מציין
 לס' הכונות שער
 הפסח). ולא ע"י
 מלאך – ובעצמו (נוסח
 הגדה. לעיין המקורים
 בש' הכולל). כמ"ש
 וארד (שמות ג' ח').
 רמ"ח פקודין כו'
 (ת"ז פכ"ג). כנז"ל
 (צ"ע אם הכונה
 לספמ"ה, ספ"ד).
 ודרך כלל כו' (עד"ז

בהקדמה לענין נש"י). נחלקין (המצות?).

לקוטי פירושים

הקב"ה בכבודו ובעצמו ירד לשם כמ"ש
 וארד להצילו וגו': מה שהעיר שמביא רא"י כי
 הקב"ה בעצמו ירד למצרים ממש"נ וארד להצילו,
 ולא כמ"ש בעל ההגדה ממש"נ ועברתי בארץ מצרים
 – הנה: מש"כ התניא הוא ע"פ דרשת רז"ל: ומרוב
 אהבתם שחבבם ירד הוא בעצמו להצילם ממצרים
 כו'. משא"כ בלימוד בעל ההגדה אשר י"ל שזהו מפני
 טומאת מצרים לא הי' באפשר למלאך לירד (ולא
 מפני חיבת ישראל), וכמ"ש בלקו"ת צו'. ובתניא –
 עיקר כוונתו להדגיש חיבת ישראל, ובהגדה – לשלול
 מלאך כו' אחר (עיי"ש בלקו"ת), ולכן כאו"א הביא
 הכתוב המפרש ענינו ביחוד.

(אגרות קודש ח"ד ע' תקנז)

מ"מ הנהגות והערות קצרות – עם פענוחים

כנ"ל באריכות: פרק מג'.
 וכולם שואלים כו' ועונים כו': נוסח כתר. לעיין
 המקורים באבודרהם¹⁰ וכו' .
 ממצרים ערות הארץ: בערכי הכינויים¹¹ מציין
 לס' הכונות שער הפסח .
 ולא ע"י מלאך – ובעצמו: נוסח הגדה. לעיין
 המקורים בשער הכולל¹² .
 כמ"ש וארד: שמות ג' ח'.
 רמ"ח פקודין כו': תיקוני זהר נסמן לעיל
 פכ"ג¹³.
 כנז"ל: צ"ע אם הכונה לענין החיבוק שנתבאר
 בספמ"ה, ספ"ד .
 ודרך כלל כו': עד"ז כתב בהקדמה לתניא
 לענין נשמות ישראל ש"נחלקות דרך כלל לשלשה
 קוין כו".
 נחלקין: המצות¹⁴?

(4) בשמור"ר פל"ב, ח ובפסיקתא חדתא (נדפס בבית המדרש ח"ו).

(5) יב. ג.

10 באבודרהם: "משרתיו שואלים אי' מקום כבודו
 להעריצו, שאף מהמלאכים הוא נעלם, שנאמר כי לא
 יראני האדם וחי, האדם כמשמעו, וחי אפילו המלאכים שהם חיים וקיימים". – וראה גם שער הכולל פכ"ז ס"ד: "אי'
 מקום כבודו להעריצו – כן הוא בזוהר פרשת קדושים דף פ"ב ע"א כי תצא רפ"א ע"א ובתקוני זוהר בכמה דוכתי".
 (11) ערך ערוה. (12) ושם (פמ"ח ס"ל), בפסיקא "ועברתי בארץ מצרים כו' אני ולא אחר": "בסדר הגדה שברמב"ם לא
 נמצאו המעוטין הללו, וכתוב בתניא רבתי שהמעוטין הללו אינם מסדר הגדה ואינם כתובים במכילתא עם שאר ההגדה.
 אבל בסדר האריז"ל נמצאו כמו שהם בזה הסדר. ועיין במטה משה שמבאר אותם, ועיין זוהר וירא דף קל"ז ע"א וע"ב
 ובלקוטי תורה מאדמו"ר פ' צו דרוש להבין מ"ש בהגדה מבאר כל המיעוטין הללו". ובהגדה של פסח עם לקוטי טעמים
 ומנהגים כותב רבינו ש"נמצא הוא, לגירסתנו, בספרי, וכן בסי' האריז"ל, ז"פ, מהר"ל, אלשיך, של"ה יעבץ". ובפסיקא
 "בכבודו ובעצמו": "כן הוא בסי' האריז"ל, אבודרהם, ז"פ, סי' של"ה, יעבץ". (13) לעיל ע' קלט. (14) כנראה שהספק
 אם קאי על המצות, או על רמ"ח האברים.

וגופא וכו' (צ"ע כונת "וכו"). וז"ש אשר (נוסח הברכות). וז"ש אשר קדשנו במצ' כאדם המקדש כו' (לעיין עקדה ש' פח' הובא בערה"כ "כמ"ש הרד"א גבי ברכת נט"י" לקו"ת במדב' ט' ג'). כמ"ש (בראשית ב' כד'). ולבושיהן הנ"ל (פ"ד ו'). בדביקה כו' (עיין הערה פ"ג). וקדושה היא ל' הבדלה (להעיר מתו"כ ויקרא יט' ב' קדושים תהיו פרושים תהיו. עי' ג"כ אגה"ת פ"י. אגה"ק יז'). וז"ש (ויקרא כ' כו').

דרועין וגופא וכו'. וז"ש אשר קדשנו במצותיו כאדם המקדש אשה להיות מיוחדת עמו ביחוד גמור כמ"ש ורבק באשתו והיו לבשר אחד. ככה ממש ויתר על כן לאין קץ הוא יחוד נפש האלהית העוסקת בתורה ומצות [ס] ונפש החיונית ולבושיהן הנ"ל באור א"ס ב"ה. ולכן המשיל שלמה ע"ה בשיר השירים יחוד זה ליחוד חתן וכלה בדביקה חשיקה וחפיצה בחיבוק ונישוק. וז"ש אשר קדשנו במצותיו שהעלנו למעלת קודש העליון ב"ה שהיא קדושתו של הקב"ה בכבודו ובעצמו וקדושה היא לשון הבדלה מה שהקב"ה הוא מובדל מהעולמות והיא בחי' סובב כל עלמין מה שאינו יכול להתלבש בהן. כי ע"י יחוד הנפש והתכללותה באור א"ס ב"ה הרי היא במעלת ומדרגת קדושת א"ס ב"ה ממש מאחר שמתייחדת ומתכללת בו ית' והיו לאחדים ממש. וז"ש והייתם לי קדושים כי קדוש אני ה' ואבריל

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים

וגופא וכו': צ"ע כונת "וכו"¹⁵.
וז"ש אשר: נוסח הברכות.
וז"ש אשר קדשנו במצותיו כאדם המקדש כו':
לעיין עקדה שער פ"ח – הובא בערכי הכינויים¹⁶.
"כמ"ש הרד"א גבי ברכת נטילת ידים"¹⁷ – לקו"ת במדבר ט' ג'.
כמ"ש: בראשית ב' כד'.
ולבושיהן הנ"ל: פ"ד ו'.
בדביקה כו': עיין הערה לפ"ג ד"ה באהבה¹⁸.
וקדושה היא לשון הבדלה: להעיר מתו"כ ויקרא יט' ב': "קדושים תהיו פרושים תהיו". עיין ג"כ אגה"ת פ"י. אגה"ק סי'¹⁹.
וז"ש: ויקרא כ' כו'.

15) ראה גם "הערות ותיקונים בדא"פ" כאן: "צ"ע הכוונה בזה". (16) ערך קדושים. – בעקדה שם: "הדבוק האלקי עם האומה הישראלית הוא כעין זווג איש ואשה ע"י קידושין, כמו שאמר הנביא וארשתיד לי לעולם, וכן נאמר בכל מקום אני ה' מקדשכם, קידושין ממש. . ענין הקידושין אינו אלא איסור האשה המקודשת על כל זולתו. . וכן בקדושי התורה והמצוה אסר השם יתעלה את ישראל על כל שום אלוה זולתו. . ועל זה הענין תקנו חז"ל בכל הברכות אשר קדשנו, קידושין ממש, עי"ש בארוכה. (17) באבודרהם שם: "אשר קדשנו במצותיו. . הוא לשון אירוסין וקידושין שקדשן הקב"ה לישראל במצות כו". (18) לעיל ע' מה. (19) באגה"ת: "כמ"ש אשר קדשנו במצותיו כמו הרי את מקודשת לי היא בחי' קדש העליון לשון פרישות והבדלה שאינו יכול להתלבש תוך עלמין. . אלא בבחי' סובב כ"ע. . כמ"ש בלק"א פמ"ו". ובאגה"ק: "קדוש הוא בחי' מובדל שאינו בגדר השגה ודעת וכו".

לקוטי פירושים

וז"ש אשר קדשנו במצותיו כאדם המקדש אשה להיות מיוחדת עמו ביחוד גמור. . וז"ש אשר קדשנו במצותיו שהעלנו למעלת קודש העליון. . לשון הבדלה. . בחי' סובב כל עלמין: יש לומר שבכפל הענין מרומזים ב' ענינים בקידושין דכנס"י להקב"ה שנעשים ע"י ב' הסוגים דמצוות: ע"י מצוות עשה נעשה היחוד עם הקב"ה – "האשה נקנית (לבעלה)"⁶ – "להיות מיוחדת עמו ביחוד גמור" (ובא בהמשך למ"ש לפנ"ז "בחי' חיבוק הוא קיום מצות מעשיות ברמ"ח אברים"); וע"י מצוות לא תעשה נעשית הפרישות וההבדלה מענינים בלתי רצויים – "אסר לה אכו"ע כהקדש"⁷ – שגם ע"י ההבדלה שבמצוות לא תעשה נמשכת קדושה בעולם, ואדרבה, קדושה שלמעלה מגדרי העולם, מבחי' סוכ"ע, שאינו יכול להתלבש בהשגת החיוב, כי אם בהשגת השלילה.

(נסה"ש תנשא"א ח"א ע' 309 ואי"ל והערות 7576)

קדושתו של הקב"ה בכבודו ובעצמו:
ובכתבי אדנ"ע⁸ דכבודו ובעצמו – מל' דא"ס ועצמות דא"ס שלפני הצמצום.

(לקרי"ש ח"א ע' 322 הערה 12)

6) ריש מס' קידושין. (7) שם ב' רע"ב. (8) ראה סה"מ אעת"ר ע' עה. המשך תעריב ח"ב ע' התקנדי. סה"מ תעריב-תעריב ע' 50.

לקוטי אמרים

ס

אתכם מן העמים להיות לי ואומר ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלהיכם אני ה' אלהיכם וגו' פי' כי ע"י קיום המצות הריני אלוהי שלכם כמו אלהי אברהם אלהי יצחק וכו' שנקרא כן מפני שהאבות היו בחי' מרכבה לו ית' ובטלים ונכללים באורו. וככה הוא בכל נפש מישראל בשעת עסק התורה והמצות ולכן חייבו רז"ל לקום ולעמוד מפני כל עוסק במצוה אף אם הוא בור ועם הארץ והיינו מפני ה' השוכן ומתלבש בנפשו בשעה זו רק שאין נפשו מרגשת מפני מסך החומר הגופני שלא נודרך ומחשיך עיני הנפש מראות מראות אלהים כמו האבות וכיוצא בהן שראו עולמם בחייהם. וז"ש אסף ברוח הקדש בעד

ואומר (במדבר טו' מ' מא'). **חייבו רז"ל** (כנראה בכורים ג' ג' וכפי' הר"ש ורע"ב ע"פ הירוש' ודלא כפי' הר"ם. לעיין בתוי"ט. והא דקאמר קדושין לג. וחולין נד: דילמא שאני כו' מפרשינן דהוא דיחויא בעלמא וצ"ע שלא הובא בשו"ע. ובהגה שו"ע יו"ד רס"ה ס"א י"א כו' שנאמר כו' משמע קצת דלא כפסקין).

בור (גרוע מע"ה. כדאיתא סוטה כב. אבות ב' ה'). **מראות מראות אלק'** (יחזק' א' א'). **האבות וכיו"ב שראו כו'** (ב"ב יז. הטעימן כו' שהוא עולמך כו' דברכות יז. כמשפירש"י ועיי"ג כ לפי"ד). **וכיו"ב** (אף דקאמר בב"ב שם שלשה הטעימן כו' עיי"ש תוד"ה שלשה). **וז"ש אסף** (תילים עג' כב-כג). **ברוה"ק** (ולכן יכול לאמר על כנ"י שבגולה, אף שהי' בימי דוד). **ברוה"ק** (ולא נבואה דאינו מנביאים רש"י ד"ה נבואה מגילה יד.).

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים	לקוטי פירושים
ואומר: במדבר טו' מ' מא'. חייבו רז"ל: כנראה בכורים פ"ג מ"ג: "כל בעלי אומניות שבירושלים עומדים לפניהם" (לפני מביאי הביכורים), וכפירוש הר"ש ורע"ב ע"פ הירושלמי, שהוא משום מעלת קיום המצוה ²⁰ , ודלא כפירוש הר"ם שהוא משום כבוד הציבור. לעיין בתוי"ט ²¹ .	וז"ש והייתם לי קדושים כי קדוש אני ה' ואבדיל אתכם. . והייתם קדושים לאלהיכם אני ה' אלקיכם: יש לפרש ג' הפסוקים: "והייתם גו' כי קדוש אני" – לשון קדושה קדש העליון, "ואבדיל" – לשון הבדלה, "קדושים לאלהיכם" – כאדם המקדש
והא דקאמר קדושין לג, א, וחולין נד, ב "דילמא שאני כו" (דא"כ אתה מכשילן לעתיד לבוא", שלא יביאו עוד, שיאמרו נבזים אנו בעיניהם, ולא משום חיוב מצוה הוה ²²) – מפרשינן דהוא דיחויא בעלמא. וצ"ע שלא הובא דין זה בשו"ע. ובהגה שו"ע יו"ד סרס"ה ס"א י"א שכל העם שהם אצל המילה יעמדו שנאמר ²³ ויעמוד כל העם בברית" (שזהו דין מיוחד במילה) – משמע קצת דלא כפסקין.	בור: גרוע מעם הארץ, כדאיתא בסוטה כב, א ובאבות פ"ב מ"ה ²⁴ .
מראות מראות אלקים: יחזקאל א' א'. האבות וכיו"ב שראו כו': ראה ב"ב יז, א: "הטעימן הקב"ה (להאבות) בעולם הזה מעין עולם הבא", שהוא "עולמך תראה בחיך" דברכות יז, א, כמו שפירש רש"י ²⁵ . ועיין ג"כ לעיל פי"ד.	וכיו"ב: אף דקאמר בב"ב שם "שלשה הטעימן כו" – עיי"ש תוד"ה שלשה ²⁶ .
וז"ש אסף: תילים עג' כב-כג'. ברוח הקדש: ולכן יכול לאמר על כנסת ישראל שבגולה, אף שהי' בימי דוד.	ברוח הקדש: רוח הקודש דוקא, ולא נבואה, דאסף אינו מנביאים, שנימנו ברש"י ד"ה נבואה מגילה יד, א.

20 בר"ש: "בירושלמי פריך ולא כן כתיב והדרת, מה קימה שאין בה חסרון כיס אף הידור שאין בו חסרון כיס. . בוא וראה כמה גדול כחן של עושה מצות, שמפני זקן אינו עומד, ומפני עושה מצוה עומד". וברע"ב: "אע"ג דאין בעלי אומניות חייבין לעמוד מפני תלמידי חכמים בשעה שעוסקין במלאכתן כדי שלא יתבטלו ממלאכתם, מ"מ היו חייבין לעמוד מפני מביאי ביכורים, דחביבה מצוה בשעתה. ומטעם זה עומדים מפני נושאי המטה שהמת בה, ומפני נושאי התינוק לברית מילה". (21 בתוי"ט – ליתא בענין זה. וראה גם תוס' אנשי שם. 22 פרש"י קידושין שם. 23 מלכים-ב כג, ג. 24 בסוטה: "איזהו עם הארץ. . אפילו קורא ושונה ולא שימש תלמידי חכמים זהו עם הארץ. קרא ולא שנה הרי זה בור". ובאבות: "אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד" (וראה פרש"י ורמב"ם). 25 בברכות שם: "עולמך תראה בחיך – כל צרכיך תמצא". ובב"ב: "הטעימן כו' בכל מכל כל – לא חסרו שום טובה". 26 ושם: "תימה לרשב"א אמאי לא חשיב נמי איוב דאמר לעיל. . שהטעימו הקב"ה מעין עולם הבא, וי"ל דאיוב לא הי' אלא בחד מילתא כו".

לקוטי אמרים

מ"מ הנהות
והערות קצרות
שה

שבגולה (צ"ע דלכאורה גם בזמן הבית בודאי רק יחידים ראו עולמם בחייהם וכמ"ש ג"כ לקמן כמדת הצדיקים כו'. ואולי י"ל ממ"ש בלקו"ת מ"ש חנוכת ס"ב במצות ראי' ונמשך עד רגל הבא אחריו כו',

דלכן ל"ק כן בשם כל כנ"י). שבגולה (אולי למד ממזמור דלאחריו. ועיין בתרגום פסוק יז' עד זמן פורקנא גו' ובפירש"י עג' א' מתמה על צרותיהם של ישראל כו'. לחפש בשוח"ט). וכנודע שדעת כו' (ע"ל ספ"ג, מב'). והוא כולל חו"ג (היינו אימתה ואה"ר). הממכ"ע (צ"ע דלעיל איתא שהעלנו למעלת כו' והיא בחי' סוכ"ע).

כל כנסת ישראל שבגולה ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך. כלומר שאע"פ שאני כבהמה בהיותי עמך ולא אדע ולא ארגיש בנפשי יחוד זה שתפול עליה אימתה ופחד תחלה ואח"כ אהבה רבה בתענוגים או כרשפי אש כמדת הצדיקי' שנודכך חומרים וכנודע שדעת הוא לשון הרגשה בנפש והוא כולל חסד וגבורה. אעפ"כ אני תמיד עמך כי אין החומר מונע יחוד הנפש באור א"ס ב"ה הממלא כל

132

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים

שבגולה: צ"ע דלכאורה גם בזמן הבית בודאי רק יחידים ראו עולמם בחייהם, וכמ"ש ג"כ לקמן "כמדת הצדיקים כו'", וא"כ, מ"ש אסף "ואני בער גו'" קאי גם על בני' שבזמן הבית (מלבד אלה שראו עולמם בחייהם). ואולי יש לתרץ ממ"ש בלקו"ת ברכה ד"ה מזמור שיר חנוכת הבית ס"ב" במצות ראי' שהי' אז גילוי אלקות ונמשך עד רגל הבא אחריו כו', דלכן לא קאמר כן בשם כל כנסת ישראל בזמן הבית.

שבגולה: אולי למד ממזמור דלאחריו – "משכיל לאסף למה אלקים זנחת לנצח גו' שלחו באש מקדשך וגו'" – שקאי בזמן הגלות. ועיין בתרגום למזמור עג' פסוק יז': "עד זמן פורקנא גו'", ובפירוש רש"י עג' א': "מתמה על צרותיהם של ישראל כו'". לחפש בשוח"ט.

וכנודע שדעת כו': עיין לעיל ספ"ג, מב'.

והוא כולל חו"ג: היינו "אימתה ופחד" (גבורה) ו"אהבה רבה" (חסד).

הממלא כל עלמין: צ"ע, דלעיל איתא "שהעלנו למעלת כו' והיא בחי' סוכ"ע".

27 צח, ב. 28 ושם: "אמר אסף . . לא הייתי יודע שהיסורין שהקב"ה מביא על ישראל כו'", "בכל בוקר ובוקר מייסרין אותי".

לקוטי פירושים

אשתו [לי] דהפסוק הא' עיקר פירושו בשבילי, או לשמי, באופני – שלכן אינו זו לעולם – וכיו"ב, וכדמסיים "כי קדוש אני", שגם זה קדושה בפני עצמה, משא"כ אלקיכם – ביחד עם ישראל].

(שיעורים בספר התניא ע"י 633 הערה 12)

וז"ש אסף ברוח הקדש כו': אינו רגיל בתניא לצייין מי אמר הכתוב ושברוה"ק וכו'. ויש לפרש בדא"פ: פירוש הפשוט (וכן מוכרח פירוש הפסוקים שלפ"ז) שאסף מדבר בשאלת רשע וטוב לו כו', בעד עצמו, עכ"פ בשם בני' שבדורו, וכדמפרש: אבוא אל מקדשי א"ל, שביהמ"ק קיים. ואז הרי לא הי' החומר מסתיר כ"כ. ומפרש דלא כן הוא: וזה שאמר (גם "בהמות הייתי עמך" כדלקמן) אסף (אף שלא הי' נביא – רש"י מגילה יד, א. ומדמזכיר שם רש"י סדר עולם, מוכח דגם בסדר עולם לא גריס לי' רש"י. אבל אמר זה) ברוח הקודש (שיודעים עתידות עי"ז – גם אלה שאינם נביאים, וכדמוכח מהעתידות דדניאל, אף שמפורש בגמרא, הובא ברש"י שם, דלא הווי נביא) – (שעי"ז ידע ודיבר) בעד כל כנס"י דבגולה (אף שהי' זה כמה שנים לאח"ז).

(שם ע"י 635 הערה 15)

כלומר שאע"פ שאני כבהמה וכו': לא

כפירוש הפשוט וכהפסוקים שלפ"ז, שאסף מדבר בעד עצמו, ד"עמל היא בעיני עד אבוא אל מקדשי א"ל (שאז) אבינה (וכאן כופל) ואני בער גו' (עד אשר) אחות גו' בעצתך תנחני גו' – דא"כ, לאחר שאמר "ואני בער ולא אדע" מה מוסיף ב"בהמות הייתי עמך"? וע"כ צ"ל דהפירוש אינו כפשוטו, אלא כלומר, דאני בער גו', ולא עוד אלא דאפילו בהיותי עמך אני כבהמה כו'. – ועפ"ז מובן מה שהובאו בתניא גם התיבות "ואני בער ולא אדע", אף שאין להם שייכות להמדובר כאן: והטעם – שהן המוכיחות דלא כפירוש הפשוט.

(שם ע"י 636 הערה 16)

וכמ"ש גם (תילים קלט' יב'). אסור – בפסח (לא קיצר לומר "אסור חלול שבת ויו"ט", דמסיים באיסור כרת וסקילה, ומלאכה ביו"ט בלאו ועשה בלבד (שבת כה). משא"כ חמץ בפסח בכרת (שמות יב' טו' כריתות א' א'). וע"ה גמור (דהרבה עניני ע"ה הן. תוד"ה כל סוטה כב.).

עלמין וכמ"ש גם חושך לא יחשיך ממך. ובוזה יובן חומר עונש איסור מלאכה בשבתות וחמץ בפסח השהה לכל נפש לפי שאף בנפש בור ועם הארץ גמור מאיר אור קדושת שבת וי"ט ונידון בנפשו בכרת וסקילה על חילול קדושה זו וגם משהו חמץ או מלמול מוקצה פוגם בקדושה שעל נפשו כמו בקדושת נפש הצדיק כי תורה אחת לכולנו. נומ"ש בהמות לשון רבים לרמז כי לפניו ית' גם בחי' דעת העליון הכולל חו"ג נדמה כבהמות ועשייה גופנית לגבי אור א"ס כמ"ש כולם בחכמה עשית ונק' בהמה רבה כמ"ש במ"א. והוא שם ב"ן בנימ' בהמ"ה שלפני האצילות:

בכרת (מלאכה בשבת שלא בהתראה או חמץ בפסח). **וסקילה** (שבת בהתראה. במדבר טו' לה'. סנה' ז' ח'). **משהו חמץ** (פסחים ל.). **טלטול מוקצה** (הא דנקט ט"מ דוקא). **דעת העליון** (). **כמ"ש כולם** (תילים קד' כד'). **ונק'** (יונה ד' יא' להעיר מלקו"ת והניף את העמר ס"א ויאכילך את המן ס"ב). **כמ"ש במ"א** (). **והוא – האצילות** ().

מ"מ, הנהגות והערות קצרות – עם פענוחים
וכמ"ש גם: תילים קלט' יב'.

אסור – בפסח: לא קיצר לומר "אסור חלול שבת ויו"ט", דמסיים באיסור כרת וסקילה, ומלאכה ביו"ט בלאו ועשה בלבד (שבת כה, א), משא"כ חמץ בפסח בכרת (שמות יב' טו'. כריתות פ"א מ"א).

ועם הארץ גמור: דהרבה עניני עם הארץ הן (תוד"ה כל סוטה כב, א).

בכרת: מלאכה בשבת שלא בהתראה, או חמץ בפסח.

וסקילה: מלאכה בשבת בהתראה (במדבר טו' לה'. סנהדרין פ"ז מ"ח).

משהו חמץ: פסחים ל, א.
מלמול מוקצה: הא דנקט טלטול מוקצה

דוקא²⁹.
דעת העליון:
כמ"ש כולם: תילים קד' כד'.

ונק': יונה ד' יא' . להעיר מלקו"ת אמור

ד"ה והניף את העמר ס"א, ולקו"ת עקב ד"ה ויאכילך את המן ס"ב³⁰.

כמ"ש במ"א:
והוא – האצילות:

לקוטי פירושים

בוזה יובן חומר עונש איסור מלאכה בשבתות וחמץ בפסח השהה לכל נפש: כלומר: עי"ז יובן מה שלכאורה אינו מובן כלל וכלל: (1) "חומר עונש (סקילה וכרת) איסור מלאכה בשבתות וחמץ בפסח" להמחיל את הקדושה ששורה בזמן זה, דלכאורה עם הארץ – אין שורה בו מקדושת שבת ויו"ט, ואת"ל שעכ"פ שמץ מנהו מהקדושה דשבת ויו"ט שבצדיק – ישנו גם בעם הארץ, עדיין אינו מובן (2) זה שהחומר הוא "השהה לכל נפש", אף שבעם הארץ יש רק שמץ מהקדושה וכו'.

יש להמתיק הדיוק דמביא ראי' מאיסור שבת ויו"ט דוקא – דמלאכה בשבת "אין גופה עבירה אלא הוא (האדם) עבר עבירה"¹⁰, ובפרט לביאור כמה אחרונים¹¹ שזהו איסור גברא (ולא חפצא), וככ"ז גם בזה אין חילוק בין גברא לגברא.

(שם ע' 638 הערה 18)

משהו חמץ או טלטול מוקצה: משווה שניהם – לשיטתו בשו"ע שלו¹² דשניהם הם איסור חכמים (ולא מה"ת). ומביא – שגם רבנן אסרו בשהה לעם הארץ וצדיק.

(שם ע' 639 הערה 19)

(10) ירושלמי שבת פי"ג, ג. (11) בירושלמי שבת הנ"ל. (12) ר"ס שו"ע ור"ס תמו.

29) ראה גם "לקוטי פירושים" כאן. 30) ושם: "בחי' מלכות נק' בהמה בגימ' ב"ן . . ונק' בהמה רבה כי הוא בחי' כללי נגד מרכבה י"ב בקר שהם בחי' פרטיים, ומל' כולל הכל, לכן נק' רבה . . וכמ"כ מל' דא"ק נק' בהמה רבה" (אמור לו, א). "יש עוד בחי' בהמה שלמעלה מבחי' אדם והיא הנק' בשם בהמה רבה שהיא בחי' אהבה רבה שלמעלה מן הדעת המושג ומלוש תוך העולמות שהוא מבחי' סוכ"ע דכולא קמי' כלא חשיב ממש [והיינו מ"ש בע"ח . . שכל הפרצופים העליונים של א"א ואו"א וזו"נ יינקו תחלה מב' בחי' דדי בהמה ע"ש]" (עקב יג, סע"ג ואילך).